

A hadtápvédelem kérdései a gyakorlatokon

(Fordította: Grabant István alezredes)

A csapatoknál feszített kiképzés folyik. Az egységeknél, alegységeknél a harcoló állománnyal együtt képezik ki a hadtápvédelem katonáit, akik e kiképzés során szerzik meg azokat a képességeket, melyekkel a legbonyolultabb helyzetekben is biztosítják a csapatok mindenoldalú, folyamatos hadtápellátását.

E kiképzés során a parancsnokok, a törzsek, a szolgálati főnökök állandó figyelmet fordítanak a hadtápvédelem objektumok tömegpusztító fegyverek elleni védelmére és az őrzés-védelem kérdéseinek feldolgozására. Ezek között is a legfontosabbak a tömegpusztító fegyverek elleni védelem kérdései. A tömegpusztító fegyverek elleni védelem komplex rendszabályokat foglal magába, amelyeket a harctevékenység minden fajtájánál alkalmazni kell. E rendszabályok célja: a személyi állomány megóvása a tömegpusztító fegyverek következményeitől; megakadályozni a fegyverek, anyagi eszközök megsemmisülését, illetve a lehető legminimálisabbra csökkenteni az ellenség tömegpusztító eszközeinek hatását; megőrizni az egységek, alegységek harcképességét.

A tömegpusztító fegyverek elleni védelem — mint ismeretes — egy sor fontos és felelősségteljes feladatot ró a parancsnokokra, a törzsekre és a hadtápvédelem objektumokra, melyek közül alapvetőek: a rombolási és tűzkörzetek nagyságának meghatározása; a következmények felszámolásának megtervezése; a személyi állomány politikai, morális és pszichikai felkészítése az ellenség által nagy kiterjedésben alkalmazott tömegpusztító fegyverek viszonyai közötti tevékenységre; az állandó vegyi és sugárfelderítés megszervezése és végrehajtása, időbeni értesítés a szennyezett területekről és objektumokról; a csapatok és hadtápvédelem objektumok ésszerű széttelepítése, álcázása, a lehetőségekhez képest az elhelyezkedési (települési) körletek időszakos váltása; a terep, szállító eszközök és a különböző technikai eszközök védőképességének felhasználása.

Igen fontosak az olyan rendszabályok is, mint a szennyezett zónák leküzdéséhez, a szennyezett területen való tevékenységhez legcélszerűbb módszerek kiválasztása; az elfoglalt körletekben létesítendő műszaki berendezések meghatározása; a személyi állomány, technika, fegyverzet, élelmiszer, víz sugárszintjének állandó ellenőrzése; a járvány-megelőzés, egészségügyi-higiéniai és speciális óvórendelkezések; védőeszközökkel való időbeni ellátás; az ellenség által alkalmazott tömegpusztító fegyverek következményeinek felszámolására vonatkozó módszerek tanulmányozása.

A védelem fent felsorolt rendszabályait az alegységeknek akkor is teljes terjedelemben végre kell hajtani, amikor az alegységek hagyományos eszközökkel harcolnak. Különösen megnő azonban a rendszabályok jelentősége akkor, amikor fennáll a tömegpusztító és vegyi fegyverek ellenség részéről történő alkalmazásának veszélye.

A hadtápvédelem közvetlen szervezésével a szolgálati ág főnökök, valamint a hadtápegységek és alegységek parancsnokai foglalkoznak. Azonban minden zászlósnak, tiszthelyettesnek és katonának a csapatok védelmének megszervezésénél meghatározott kötelezettsége és feladata van, amelyeket a harctevékenységek valamennyi szakaszában kötelesek végrehajtani.

Korszerű harcban a hadtápaglegységek néha bizonyos ideig szennyezett zónákban hajtják végre feladataikat. Ilyen viszonyok között a parancsnokok és a főnökök művészete például abban jut majd kifejezésre, hogy szervező tevékenységükkel megóvják a csapatok harcképességét, a személyi állományt megvédjék a megengedett dózison felüli sugárzástól. Ennek érdekében az egyéni és kollektív védőeszközöket hozzáértően kell használni és feltétlenül törekedni kell arra, hogy a személyi állomány a szennyezett területen minél rövidebb ideig tartózkodjon. Ezért nagyon fontos a tevékenységek körleteinek és rendszeresített technikai eszközök védőképességének gondos tanulmányozása.

A szennyezett területeket például a legcélszerűbb megkerüléssel vagy gépkocsin történő áthaladással leküzdeni. A gépkocsival történő áthaladáskor növelni kell a sebességet és minden gépkocsioszlopot szét kell tagolni. A szennyezett zóna leküzdése előtt azonban végre kell hajtani a sugárfelderítést, ki kell választani a menetvonalakat a szennyezett körlet gyors és biztonságos leküzdésére, az egyéni védőeszközöket készenléti helyzetbe kell helyezni, az anyagi eszközöket pedig le kell takarni. A szennyezett körzet leküzdése után végre kell hajtani radioaktív sugárzás ellenőrzését, a személyi állomány, a technikai és anyagi eszközök szennyezettségének ellenőrzését. Meg kell szervezni a személyi állomány, fegyverzet, technikai és anyagi eszközök részleges vagy teljes mentését.

Az egyik gyakorlaton V. Jakimenko tiszt alegysége a menet végrehajtása során az alábbiak szerint tevékenykedett. Az alegység katonái felkészültek a terep védőképességének felhasználására. A tömegpusztító fegyverek elleni védelem céljából a menetoszlopot széttagolták, nem engedték meg, hogy a gépkocsik a megindulási, ellenőrzési terepszakaszon, pihenőhelyen és a lakott területeken, stb. felzárkózzanak.

Az egyes oszlopok útvonalait úgy választották meg, hogy azok a nagyobb lakott területeket, valamint azokat az objektumokat, amelyekre az ellenség atomcsapást mérhet, megkerüljék. A forgalmi dugók, valamint a szűk helyeken való lelassulás elkerülése céljából a menet megkezdése előtt felderítették ezen helyek kerülő útvonalait. A rövid és hosszú pihenők alatt szigorúan kihasználták a terep védő és álcázási lehetőségeit. A nyílt terepen áthaladó útvonalakon az oszlopok növelték a sebességüket, éjszaka fényálcázási rendszabályokat vezettek be.

A szennyezett és rombolt útszakaszokat az alegység egyes helyeken megkerüléssel, más helyeken áthaladással a technika védőképességének

kihasználásával küzdötte le. A porfelhő képződés elkerülése céljából a gépkocsik nagy távolságra követték egymást. A kényszer megállásoknál a személyi állomány a gépjárműveken maradt, védő eszközeit nem vette le. A sugárszennyezett szakasz leküzdése után a katonák végrehajtották a technika és a fegyverzet részleges mentesítését. A teljes mentesítést az alegység a hosszú pihenő alatt hajtotta végre.

A gyakorlaton bebizonyosodott, hogy a személyi állomány a menet alatt nemcsak a szennyezett zónák leküzdését sajátította el minőségi szinten, hanem az oszlopvezetés pontosságát és a menet alatti fegyelem betartását is gyakorolták. A menetet az alegység a gépkocsik meghibásodása és baleset nélkül hajtotta végre.

A harcászati gyakorlatokon N. Szergyukov tiszt alegysége nemegyszer igen magas értékelést kapott. Ez nem véletlen. A tiszt ésszerűen és helyesen képezi ki alárendeltjeit, mindenek előtt nagy figyelmet fordít a terep, a harcitechnika és a szállító eszközök védőképességének kihasználására. A személyi állományt elméletileg jól felkészíti a kiképzési programban előírt tematikai kérdések elsajátítására, utána ezeket a kérdéseket a harcászati, alaki foglalkozásokon és a harcászati gyakorlatokon begyakoroltatja.

A gyakorlatra való elvonulás előtt is N. Szergyukov tiszt harcászati-alaki foglalkozáson magyarázta el a személyi állománynak, hogy a légköri hullám sajátosságánál fogva az útjába kerülő akadályokat megkerüli. Ezalatt ereje a nyílt terephez viszonyítva a lejtő tulsó oldalán 1,5—2-szeresére csökken.

A radioaktív sugárzás a völgyek, vízmósások, mélyedések alján — magyarázta a tiszt — rendszerint alacsonyabb, mint a nyílt terepen. Ugyanakkor azonban ezek nem rendelkeznek megfelelő be- és kihajtási lehetőségekkel. S bár a hadtápegységek telepítése ilyen helyekre lehetséges, meredek hegyoldal esetén mégis veszélyes, mert atomcsapás esetén fennáll az omlás veszélye és a ki-, illetve bejáratokon torlaszok keletkezhetnek. Ezért a hadtápegységek telepítését inkább alacsonyabb hegyek mögé vagy a hegyek lábához célszerű végrehajtani.

Az erdők mind a léglökési hullámmal, mind pedig a fényhatással szemben igen védőképesek. Lecsökkentik a radioaktív sugárzás és a vegyi szennyezés erejét. A foglalkozás vezetője felhívta a személyi állomány figyelmét arra, hogy az erdőbe való településnél végre kell hajtani a legalapvetőbb tűzvédelmi rendszabályokat; erdei alom, korhadtt fák és száraz gallyak, stb. összegyűjtését. Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy az erdők a mérgező anyagok hatását hosszú ideig megtartják. Ezért erdőkben történő településnél, de különösen a raktárak telepítésénél mindig végre kell hajtani a vegyi és sugárfelderítést.

A foglalkozásvezető elméleti fejtegetései alapján a hadtáp-beosztottak nyílt terepen és erdőben gyakorlatban választották ki a hadtápegységek és anyagi készletek elhelyezésére (telepítésére) alkalmas helyeket. A harcászati-alaki foglalkozás minőségi végrehajtása nagyban elősegítette a hadtáp-beosztottak sikeres munkáját a harcászati gyakorlaton. Ez csak egy példa.

A támadás során a harcoló alegységekhez anyagot kellett kiszállítani. A kijelölt körlethez az útvonal erdőn keresztül vezetett, ami megköny-

nyitotta a menet álcázását. Az előljáró parancsnok felhívta a figyelmet arra, hogy a menetvonalon számolni kell kisebb ellenséges csoportokkal való találkozással, úgyszintén erősen sugárszennyezett zóna leküzdésével.

Az alegység a menet során az útrombolásokat és úttorlaszokat megkerülte. Amikor az oszlop az erdőátvágáshoz közeledett, a felderítőktől jelentés érkezett, mely szerint elől a terep erősen szennyezett és ég az erdő. Szergyukov tisztet a jelentés nem érte meglepetésszerűen, mivel a térképen be volt rajzolva a tartalék útvonal. A kiküldött járőr nemsokára jelentette, hogy a tartalék útvonalon nincsenek tűzek. A személyi állomány elrendelték az egyéni védőeszközök felvételét, az anyagi eszközök letakarását, valamint megkerülő (tartalék) útvonalon a szennyezett terepszakaszon nagy sebességgel való áthatolást. Az alegység feladatát végrehajtotta, az anyagi eszközöket a megadott pontra kiszállította. Értékeléskor az előljáró parancsnok Szergyukov tiszt tevékenységét észszerűnek és határozottnak ítélte.

Még igen sok más tiszt is helyesen képezi ki alárendeltjeit. A tömegpusztító fegyverek elleni védelem valamennyi szabályát az általuk készített hadtápbiztosítási terv a legapróbb részletekig tartalmazza és mindezek — különböző utasítások és intézkedések formájában — időben lejutnak a személyi állományhoz.

A gyakorlatokon a tisztek vezetésével a hadtápaglegységek távol települnek az ellenség által atomcsapással megsemmisítendő objektumtól, széttagoltan helyezkednek el és gondosan álcázzák magukat, a terep védőképességeit maximálisan kihasználják. Rendszerint az alapkörletek kijelölésével egyidőben jelölik ki a tartalék körleteket, települési helyeket. Kidolgozzák az alegységek áttelepítésének rendjét a fő körletből a tartalék körletekbe. Az új körletbe való beérkezés után azonnal a személyi állomány először a saját, a továbbiakban pedig az anyagok, szállító járművek és a gépkocsin speciális csomagolóeszközökben vannak, a szennyeződéstől való megóvás céljából pedig ponyvával letakarják azokat. Megszakítás nélkül ellenőrzik az alárendeltek, hogy a védelmi tervben meghatározott rendszabályok maradéktalanul végrehajtásra kerüljenek. Mindent úgy hajtanak végre, hogy bármilyen viszonyok között, a legnehezebb helyzetekben is a hadtáállomány képes legyen a csapatok sikeres harctevékenységének mindenoldalú hadtápbiztosítására.

Sajnos még nem minden tiszt fordít kellő figyelmet a hadtápaglegységek tömegpusztító fegyverek elleni védelmére, az őrzés-védelem megszervezésére. Vegyük például a felderítést. Azon kívül, hogy az alegységnél a vegyi-sugár felderítést a vegyivédelmi őrsök és járőrök végzik, a hadtápaglegységek parancsnokai kötelesek kiegészítésként vegyi figyelőket (vegyivédelmi őrsöket) vagy vegyivédelmi járőröket felállítani (kiküldeni) az ilyen célra speciálisan kiképzett állományból. A gyakorlatban nemegyszer fordul elő, hogy a parancsnokok csak az előljáró parancsnok tájékoztatójára támaszkodnak, saját maguk egyáltalán nem végeznek felderítést. Igen komoly hiba fordult elő az egyik gyakorlat alkalmával is. A Kalinyin tiszt vezetése alatt tevékenykedő személyi állomány tábori körülmények között igen gyorsan és jól szervezte meg a kenyérsütést. V. Lerman ésszerűen telepítette az üzemanyagtöltő állomást.

Azonban ezek a tisztek saját objektumaik védelmére nem fordítottak megfelelő gondot. A személyi állomány ilyen kiképzése nem felel meg a korszerű követelményeknek, háborús körülmények között nagy veszteséget okozhat. Ezért ezek a tisztek a gyakorlat kiértékelésén igen szigorú kritikát kaptak.

A hadtáp-alegységek személyi állományával szemben követelmény, hogy a szakmai ismereteken kívül minden katona a kiképzési program követelményei szerint ismerje a harctevékenységeket, az őrzés-védelmet, a tömegpusztító fegyverek elleni védelem rendszabályait és a felderítést. Különösen vonatkozik ez a kisebb hadtáp-alegységekre, amelyekről a gyakorlatokon néha megfelelnek és nem is ellenőrzik tevékenységüket.

A hadtáp-alegységek személyi állományának kiképzésénél fontos kérdés az ellenség által alkalmazott tömegpusztító fegyverek következményeinek felszámolása, melyre a foglalkozásvezetők megfelelő gondot fordítanak. E folyamat magába foglalja: a megbomlott vezetési rendszer helyreállítását, a feladat végrehajtására alkalmatlanná vált alegységek leváltását, a műszaki létesítmények helyreállítását, az anyagi eszközök feltöltését, a tűzgócok felderítését, a mentési munkálatok elvégzését, a mentésítés végrehajtását, az utak megtisztítását a csapatok részére történő anyagszállítás és a sebesültek, sérült technikai eszközök hátraszállítása céljából, a tüzek oltását és lokalizálását, stb. E rendszabályok nagysága és tartama függ az alkalmazott atomeszköz nagyságától, robbanási módjától, az atomcsapás gócaiban levő személyi állomány és technikai eszközök számától, a tereptől, valamint a műszaki létesítményektől.

Az ellenség által alkalmazott tömegpusztító fegyverek következményeinek felszámolásánál az egység és hadtáp-alegység parancsnokok, a szolgálati ág főnökök kötelesek gyors helyzetértékelést végezni, meghatározni a mentési munkák nagyságát és időtartamát, kijelölni a szükséges erőket és eszközöket, valamint feladatot szabni a sebesültek kiürítésére és a segítségnyújtás mérvére. Az elhatározás meghozatala előtt célszerű alapos felderítést végezni az atomcsapás gócaiban. A felderítés lehetővé teszi a kialakult helyzet tisztázását, a veszteségek meghatározását, a rombolások, torlaszok és tüzek nagyságának megítélését és a mentési munkák végrehajtási tervének konkrét elkészítését. A mentési munkák megkezdése előtt rendszerint ki kell jelölni a megfelelő útvonalakat, a sebesültek és sérült technika gyűjtőhelyét; és a sebesültek hátraszállítása érdekében meg kell tisztítani az útvonalakat.

Röviden mondva, tömegpusztító fegyverekkel az ellenség által okozott követelmények felszámolásában a fő feladat abban van, hogy minél rövidebb idő alatt állítsuk helyre a csapatok harcképességét és a hadtáp-alegységek munkaképességét, teremtsük meg a kedvező feltételeket a hadtápbiztosítás meghatározott feladatainak sikeres végrehajtására. E kérdések feldolgozását nálunk a katonai körzetben egy sor terepen végrehajtott bemutató foglalkozás előzi meg. A bemutató foglalkozások rendszerint az egészségügyi alegységek bevonásával kerülnek végrehajtásra. A foglalkozásokra mindig alaposan felkészülünk. Példaként emlitem A. Guszakov tiszteit. A bemutató foglalkozás előtt a személyi állománnyal átveszi az elméleti kérdéseket és utána gyakoroltatja az ellenség által

alkalmazott tömegpusztító fegyverek következményeinek a felszámolását. A bemutató foglalkozáson a megjelent nagyszámú tiszteknek már bemutatja, hogy milyen erőkkal és eszközökkel kell a vezetést az előjáró parancsnokkal, az összeköttetést a szomszédokkal helyreállítani, kik helyettesítik a megsebesült parancsnokokat. Bemutatja az épségben marad rádióeszközök felhasználását, a feladatok meghatározását és a jelentések küldését, a mentési munkálatok és gyógyító-kiürítő rendszabályok végrehajtását, a csapatok, valamint a technikai és anyagi eszközök mentését.

A sebesültek hátraszállítására igénybe vett útvonal megtisztítását például az alegységnél levő technikai eszközökkel hajtották végre. A „könnyű sebesültek” állították helyre az egyszerűbb fedezékeket, szerveszertelen oltották a tüzeket, amelyek veszélyeztették a személyi állományt, technikai és anyagi eszközöket. Ezen a foglalkozáson mutatták be az egészségügyi dolgozók, hogyan kell mentesíteni a sugárszennyezett portól az élelmiszereket, vizet és a ruházatot. Bemutatásra került a mentőosztagok munkája a rendszeresített kézi eszközökkel.

A foglalkozás során igen nagy figyelmet fordítottak a személyi állomány módszertani felkészítésére, különösen az egyéni vegyivédelmi eszközök helyes használatára, amely megbízható védelmet nyújt a légszerveknek, a szemnek, bőrnek és az arcnak a mérgező anyagokkal szemben. A foglalkozás valamennyi résztvevője gyakorolta a gázálarc, védőöltözet (lepel, harisnya, kesztyű) helyes felvételét és használatát. Bemutatásra került a többi rendszeresített védőeszköz is. A bemutató foglalkozást végrehajtó állomány a foglalkozásvezető közlése alapján — az ellenség tömegpusztító eszközökkel csapást mért — végrehajtotta mindazokat a feladatokat, amelyeket korábban a módszertani foglalkozáson begyakoroltak. Igen sok tiszt, zászlós, tiszthelyettes és katona kiváló értékelést kapott az egyéni vegyivédelmi eszközök normaidőn belüli felvételéért. Meg kell jegyezni, hogy a hadtáp-alegységek és valamennyi hadtápkatona gyakorlati tevékenységének értékelésekor mindig alapvetőnek kell tekinteni a normaidőre való végrehajtást.

A foglalkozásokon és a terepen végrehajtott gyakorlatokon a hadtáptisztek megfelelő figyelmet fordítanak a hadtáp-alegységek őrzés-védelmére. Az alegységek tevékenységénél különböző helyzetekben szervezik meg a tisztek a figyelést, értesítést; meghatározzák, hogy ki, milyen eszközökkel, mely körletet (szektort) védelmez; kijelölik a kisebb ellenséges csoportok és alacsonyan szálló repülőgépek megsemmisítésére az erőket eszközöket. Minden egyes hadtápbjektum területén — ha az idő megenyedi — kiássák a lövészgödröket, búvólukakat és a fedezékeket, a futóárkokat befedik, végrehajtják az objektumok álcázását, a légi ellenség elől való elrejtését; megszervezik az új körletbe való áttelepítéskor, az anyagi eszközök utánszállításakor és a sebesültek hátraszállításakor a hadtáposzlopok, járművek mozgásainak álcázását.

A veszélyeztetett irányokba öröket állítanak fel, a többi helyen megszervezik a járőrözést. Különös figyelmet fordítanak a hadtáp-alegységek és különböző raktárak közvetlen őrzésére.

A gyakorlatokon azok érnek el sikereket, akik a hadtáp-alegységek személyi állományának kiképzésénél állandó figyelmet fordítanak a tö-

megpusztító fegyverek elleni védelemre és az őrzés-védelemre. Az eredmények is magasabbak azoknál a vezetőknel, akik maguk is elméletileg jól felkészültek és a kiképzés során az egész személyi állományt vizsgáztatják a feladatok normaidőn belüli végrehajtásából, többek között valamennyi egyéni és kollektív védőeszköz használatából. A foglalkozásvezetők nagy része a kiképzés során először minden mozzanatot (fogást) pontosan, lassú ütemben, a normaidők figyelmen kívül hagyásával hajtatnak végre, csak utána térnek át a már megtanult gyakorlati fogások normaidőn belüli gyakoroltatására.

Minden kiképzésen a foglalkozásvezetőtől szigorúan megköveteljük a szabályzatok, utasítások, kiképzési segédletek és előírások pontos betartását, a feladatok végrehajtását az előírt normaidőn belül és különös figyelmet fordítunk a balesetek megelőzésére.

A kiképzés során a hadtápegységek, alegységek és intézetek személyi állománya odaadással, erőfeszítéssel, minőségileg igyekszik elsajátítani a nyári időszakra előírt kiképzési feladatokat, valamint igyekszik eleget tenni a szocialista versenyfeltételeknek.